

การสงฆ์พระพุทธรูป 3 องค์

ความเป็นมาของพระพุทธรูป 3 องค์

ตามหลักฐานที่ปรากฏถึงการอพยพของชาวไทย เพื่อตั้งถิ่นฐานใหม่สมัยก่อนของชาวแม่เมาะ ที่ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอแม่เมาะ ได้รวบรวมไว้ กล่าวถึง “ตามความเชื่อที่เล่าขานกันมาว่า ชาวไทยเชื้อสายไทยใหญ่ หรือเงี้ยว อพยพมาจากทางทิศเหนือ (จังหวัดเชียงราย) มีหัวหน้าชื่อ จอห์นกันตา มาตั้งถิ่นฐานบริเวณลำน้ำแม่เมาะ และมีประชาชนมารวมกันตัวกันมากขึ้น จึงได้ก่อสร้างวัดเมาะหลวงขึ้นบริเวณใกล้เคียงหมู่ที่ 1 ตำบลบ้านดง ในปี พ.ศ. 1257” แต่ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนที่กล่าวถึงการสร้างพระพุทธรูปทั้ง 3 องค์นี้

ในหลักฐานการกล่าวถึงการบูรณปฏิสังขรณ์วัด ในสมัยเชียงแสน ปี พ.ศ. 2330 – พ.ศ. 2460 พบว่ามีการบูรณะวัดเมาะหลวง (วัดเมาะดอนเรียง) หลายครั้งแต่ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนที่กล่าวถึงการสร้างพระพุทธรูปทั้ง 3 องค์นี้เหมือนกัน

จากหลักฐานการบูรณปฏิสังขรณ์วัดเมาะหลวง (วัดเมาะดอนเรียง) เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2497 คณะกรรมการได้รื้อถอนพระวิหารออกแต่ก็ไม่ได้ระบุงการสร้างพระพุทธรูปโบราณแต่อย่างใด จึงทำให้ยังไม่ทราบที่มาเพราะไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด

เมื่อมีการย้ายหมู่บ้านเมาะหลวงเดิม มาสร้างใหม่ที่บ้านใหม่เมาะหลวง หมู่ที่ 8 ที่อยู่ปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2534 โดยมีหลักฐานกล่าวคือ “ปี พ.ศ. 2534 ได้มี การอพยพราษฎรตามโครงการขยายเหมืองแม่เมาะ จากบริเวณหมู่ที่ 1 ตำบลบ้านดง มาตั้งที่หมู่ 8 ตำบลแม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง เกิดเป็นชุมชนชาวบ้านใหม่เมาะหลวง ชาวบ้านเห็นว่าควรมีการจัดสร้างศาลหลักเมืองแม่เมาะขึ้น เพื่อใช้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ปกป้องรักษาประชาชนชาวอำเภอแม่เมาะให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข ถือเป็นหลักรวมจิตใจของประชาชนในหมู่บ้าน ดังนั้นในปี พ.ศ. 2534 จึงมีการสร้างศาลหลักเมืองแม่เมาะขึ้นใหม่ในสถานที่ตั้งปัจจุบันนี้ และต่อมาในปี พ.ศ. 2541 ได้มีการก่อสร้างวัดเมาะหลวงขึ้น ซึ่งมีหลักฐานปรากฏในการ

บันทึกของท่านสมศักดิ์ พรหมวิชัย ประธานศูนย์วัฒนธรรมแม่เมาะว่า “ได้มีพิธีวางศิลาฤกษ์เฉลิมพระเกียรติวัดแม่เมาะหลวง ในวันที่ 5 ธันวาคม 2541 หลังจากนั้นชาวบ้านแม่เมาะหลวง จึงได้จัดทำพิธีอัญเชิญพระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ มาประดิษฐานที่วัดแม่เมาะหลวง ในวันที่ 1 มิถุนายน 2542 มีการบูรณะซ่อมแซมวัดแม่เมาะหลวง และวันที่ 4 ธันวาคม 2542 จัดพิธีทำบุญฉลองสมโภชวัดแม่เมาะหลวง”

คณะกรรมการในศูนย์วัฒนธรรมอำเภอแม่เมาะ โดยมีท่านสมศักดิ์ พรหมวิชัย ประธานศูนย์วัฒนธรรมแม่เมาะว่า ได้พยายามสืบค้นหาหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับ พระพุทธรูปโบราณทั้ง 3 องค์ และได้พบว่าที่บ๊วคว่า บ๊วหางของฐานพระพุทธรูป 1 ใน 3 องค์ ปรากฏการสลักปี พ.ศ. 2476 ในการจัดหล่อพิมพ์องค์พระพุทธรูป (แต่ชาวอำเภอแม่เมาะมีความเชื่อว่าจะมีการบูรณะมาก่อนหน้านี้หลายครั้งแล้ว) คณะกรรมการและชาวบ้านแม่เมาะหลวงสันนิษฐานว่า พระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ น่าจะมีมาก่อนการก่อสร้างวัดแม่เมาะหลวงเดิม (วัดแม่เมาะดอนเรียง เลขที่ 352 ต.แม่เมาะ หรือ ต.บ้านดง เดิม) เพราะสังเกตจากรูปลักษณะขององค์พระพุทธรูปจะใกล้เคียงกับองค์พระพุทธรูปยุคสมัยโบราณมาก

ประวัติ “เจ้าพ่อประตุม้า” (ยอดขุนพลแห่งเขลางค์นคร)

ที่นครลำปาง ดวงวิญญาณของ พญาเบิก (เจ้าผู้ครองนครเขลางค์) สิ้นพระชนม์ พ.ศ. ๑๘๓๒ ได้ก่อให้เกิด “เจ้าพ่อขุนตาล” ฉันท ไดวงวิญญาณของ พญามือเหล็ก (ยอดทหารเอกของเจ้าลิ้นก่าน เจ้าผู้ครองนครลำปาง) มรณกรรมอย่างชาชาติทหารหาญที่ ประตุม้า พ.ศ. ๒๒๗๕ ได้ก่อให้เกิด “เจ้าพ่อประตุม้า” ก็ฉันทนั้น ดวงวิญญาณวีรชนผู้อาจหาญ มักจะได้รับการเทิดทูนการะจากอนุชนรุ่นหลังอย่างสมเกียรติดังนี้เสมอ

อดีตกาล สมัยเกือบ ๓๐๐ ปีล่วงมาแล้วโน้น หัวเมืองไทยฝ่ายเหนือที่เรียกว่า เขตแคว้นแดนลานนา ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลพม่าเข้าศึกเข้าครอบครองเป็นเวลาช้านาน ถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา รัชสมัย สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้กรีธาทัพขับไล่พม่าเอาแคว้นลานนา กลับคืนมาเป็นของไทยอีกวาระหนึ่ง และก็จากไปอีกตามวิถีทางการเมือง สมัยกรุงธนบุรีพระเจ้าตากสิน แคว้นลานนาพม่าเข้าสู่อ้อมกอดไทยเช่นเคย และเป็นไทยเด็ดขาดในรัชสมัย พระปิยมหาราชเจ้า (รัชกาลที่ ๕) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ตราบเท่าทุกวันนี้

ขอย้อนเวลากลับถึงอดีตเกี่ยวกับประวัติยอดขุนพลทหารเอก (เจ้าพ่อประตุม้า) แห่งเขลางค์นคร ขอประเดิมเริ่มเรื่องราว ปี พ.ศ. ๒๒๕๑ – ๒๒๗๕ อันเป็นสมัยกรุงศรีอยุธยา

บ้านปลาย รัชสมัยพระเจ้าท้ายสระ ต่อพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศขึ้นนั้น แคว้นลานนาไทยตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของพม่าเกือบทั้งสิ้นกล่าวคือ นครเชียงใหม่ สมัยพระเจ้าเมกุฎิ (พ.ศ. ๒๑๐๖) ได้เสียเอกราชให้แก่พระเจ้าบุเรงนอง ปีรุ่งขึ้นคิดปฏิวัติถูกพม่าขัดล้มคลื่นลงอีก พม่าจึงตั้งให้นางวิสุทธิเทวี เจ้าหญิงไทยขึ้นครอง ถึงปี พ.ศ. ๒๒๗๔ สิ้นพระชนม์ บุเรงนองส่งนายทหารพม่ามังนรธาซ่อ (โอรส) มาปกครองสืบมา ถึงปี พ.ศ. ๒๒๗๕ พม่าอ่อนกำลังลง เจ้าองค์นกหรือองค์ดำ ราชวงศ์เชียงใหม่ – หลวงพระบาง นำคนกู้เอกราชคืนสำเร็จ ขึ้นเป็นเจ้านามว่า พระหอคำ จนถึง พ.ศ. ๒๓๐๕ สิ้นพระชนม์ พระเจ้าอังวะพม่ายกทัพมาตีเชียงใหม่ได้ส่งนายทหารมาปกครองแทนชื่อ โปมะยวงวน (โป่หัวขาว) ให้คนไทยชื่อ พญาจำบ้าน เป็นพ่อเมืองเชียงรายก็ตกเป็นเมืองขึ้นพม่าเข้าศึกด้วย เมืองแพร่ เมืองน่าน ยังเป็นอิสระมีเจ้าไทยปกครองกันเอง ส่วนนครลำพูนไชย มีเจ้าหรือท้าวมหายศปกครองอยู่ภายใต้อิทธิพลของพม่าสมัยนั้น เราเรียกว่า พม่าเชียงใหม่ พม่าลำพูน สำหรับนครลำปาง ถูกอิทธิพลพม่า บ้านแตกสาแหรกขาด ทั้งเจ้า ข้าหลบลี้หนีตายเข้าป่าไปจำนวนมาก คือ เจ้าลั่นก่าน หนีไปอยู่ที่ประตูผา นครลำปางจึงเหมือนว่างเจ้าครองเมือง ปกครองกันเองโดยทั้งขุนนาง ๔ คน ขึ้นดูแลบ้านเมือง มีแสนหนังสือ แสนเทพ แสนบุญเฮือน และจเรน้อย แต่ทั้ง ๔ ท่าน คอยชิงดีชิงเด่นกันปกครองราษฎรไม่ปกติสุข ความเดือดร้อนเกิดขึ้นทุกหย่อมหญ้าเขาลงคันครร่าร้อนเป็นไฟไปทั่ว...

ด้วยเหตุฉะนี้แล พระอริการเจ้าอาวาสวัดนายาง (เขตอำเภอแม่ทะ ลำปาง) สมัยนั้นราว พ.ศ. ๒๒๓๒ ท่านเชี่ยวชาญวิทยาคม ไสยศาสตร์ เวทมนต์คาถา มีชาวประชาติเลื่อมใสศรัทธาฝากเนื้อฝากตัวเป็นลูกศิษย์ลูกหามากมาย ได้ปรึกษาหารือกันเมื่อเห็นว่าขึ้นปล่อยให้บ้านเมืองเดือนร้อนลูกเป็นไฟอยู่สภาพเท่าที่เป็นอยู่นี้ นครลำปางคงเหลือแต่ชื่อแน่ ๆ จึงสมัครพรรคพวกพอสสมควรแล้ว จึงได้พากันชุมนุมปรึกษาหาทางกู้อิสรภาพบ้านเมืองต่อไปจะมัวมาอาศัยขุนนางทั้ง ๔ เป็นทีจะล้มเหลวเป็นแน่แท้

ฝ่ายขุนนางทั้ง ๔ เมื่อเกิดไต่ยินข่าวท่านอริการสมภารวัดนายางคิดการใหญ่ จึงหาว่าท่านไฝสูง จะหาทางปราบ แต่เมื่อเอาจริง ๆ ชาวเมืองไม่มีใครเล่นด้วย ยิ่งทำให้ผู้คนแตกเข้าเป็นบริวารท่านสมภารมากขึ้นโดยลำดับ

อย่างไรก็ดี ความนี้ทราบไปถึงท้าวมหายศพม่าลำพูน ซึ่งมีเขตติดต่อกับนครลำปาง จึงฉวยโอกาสยกทัพมาหมายจะปราบผู้มีบุญที่นครลำปาง เมื่อเข้าศึกยกมา ท่านอริการฯ ได้คุมสมัครพรรคพวกออกสู้รบเป็นสามารภ ในที่สุดถึงขั้นตะลุมบอนกันที่บริเวณทุ่งป่าตัน (เขตตำบลปงแสนทอง อ.เมือง) อนิจจังน้ำน้อยยอมแพ้ไฟ เพราะกำลังพม่าเข้าศึกมากกว่าไทยหลายเท่า ยิ่งสู้ยิ่งเหมือนแมลงเม่าบินเข้าสุกงไฟ ดังนั้น ท่านอริการวัดนายางจึงได้แตกพ่ายบริวารขวัญหนีดีฝ่อทิ้งดาบทิ้งปืน หลบหนีตายไปทางใต้ ในที่สุดเข้าไปหลบอยู่ในเขตคูำแพงวัดพระธาตุลำปางหลวง (ต.ลำปางหลวง อ.เกาะคา) ทัพท้าวมหายศแห่งลำพูนได้ไล่ยี้

ตามไปติด ๆ ท่านอธิการฯ กับเสนาขวา – ซ้าย ปล่อยให้บริวารหนีเข้าไปภายในกำแพงวัดก่อน ส่วนท่านับเสนาออกด้านข้างศึกไว้ กองทัพลำพูนไล่ไปทัน จึงประจัญบานกันระหว่างทาง ขณะนั้นท่านสมภารกับเสนาทั้งสองมีแต่ไม่กระทุ้เสารั้วสวน ส่วนพม่าข้าศึกมีทั้งปืนทั้งดาบได้ต่อสู้กันอย่างประชิดตัวไม่กลัวตาย ใครดีก็อยู่ใครไม่สู้ก็ตาย พวกพม่าลำพูนเกือบจะปราชัยอยู่แล้วทีเดียว บังเอิญท่านสมภาร ถูกกระสุนที่หว่างคิ้ว แม้มันจะไม่ระคายผิว แต่ความแรงทำให้ตาท่านบวมปุมองอะไรไม่เห็น ถูกพม่ารุมตีฟันแทงจนร่างบอบช้ำไปหมดเชลลาลง ฝ่ายเสนาวัดบ้านฟอนได้รับบาดเจ็บที่หางตาซ้าย เสนาวัดสามขาบาดเจ็บที่หัวเข่า ต่างหมดแรงแม้ร่างกายไม่มีรอยบาดแผลก็จริง ก็ล้มหมดแรงสิ้นลมปราณ ๓ คนสู้กับข้าศึกเป็นร้อย น้ำน้อยยอมแพ้ไฟ จนถึงแก่กรรมอย่างกล้าหาญกลางสมรภูมิในที่สุด

เมื่อได้ชัยชนะแล้ว ท้าวมหายศพม่าลำพูนได้นำพลไปฉลองชัยกันในเขตกำแพงพระธาตุลำปางหลวง ให้ทหารตระเวนเกณฑ์เก็บภาษีอากร และยึดข้าวปลาอาหารมาเลี้ยงกันอย่างอัมพพิลิมัน บ้านเรือนใดใครมีสายสวดยเมียงามไม่พูดพาล่ามทำเพลง หรือเกรงใจเลย จับมาใครขัดขึ้นฟันแทงฆ่าตายอย่างผักปลา ได้สุรานารีมาแล้วก็ดื่มอย่างสนุกสนานภายในเขตวัดไม่ยำเกรงนรกหมกไหม้ ทั้ง ๆ ที่เป็นชาวพุทธเป็นที่น่าเวทนายิ่งนัก ชาวนครลำปางเดือดร้อนกันทุกหย่อมหญ้า กลียุคเกิดเพราะน้ำมือของพม่าข้าศึกคราวนี้น่าเวทนายิ่งนักแล

ต่อมาท้าวมหายศเห็นว่า ยังยึดครองนครลำปางยังไม่สิทธิ์ขาด เพราะยังมีขุนนางทั้งสี่เป็นพ่อเมืองปกครองอยู่ที่เวียงดิน (เขต อ.เมืองลำปาง ไกลบ้านท่าคราวน้อย) จะต้องใช้กุศโลบายไปเจรจาทางกำจัดเสี้ยนหนามให้หมดสิ้น แผ่นดินนครลำปางจะได้เป็นเมืองขึ้นต่อพม่าลำพูนต่อไป

ท้าวมหายศจึงสั่งให้ทหารเอกทั้ง ๓ ของตนมี หาญฟ้าแมบ หาญฟ้าจ๋า และหาญฟ้าพื้น ทำที่นำสายไปเจรจาความเมืองกับขุนนางทั้ง ๔ ของลำปาง ขณะนั้นซึ่งมี แสนหนังสือเทพแสน แสนบุญเรือน และจเรน้อย ขณะเจรจากับพม่าพยายามเอาเปรียบทุกวิถีทาง ในที่สุดจเรน้อยไม่ยอมบอกว่าสมควรจะอัญเชิญท้าวลี้ก่าน เจ้าเมืองเขลางค์ที่หนีไปอยู่ดอยประตูผา มาเป็นประธานด้วย ฝ่ายพม่าเห็นว่าไม่ได้การจึงขัดดาบออกไล่ฟันแทงขุนนางทั้ง ๔ ล้มตายเกือบหมด เหลือเพียงจเรน้อยกับบริวาร ๒ – ๓ คนหนีตายไปสมทบกับท้าวลี้ก่าน ที่ดอยประตูผาและได้เชิญท้าวลี้ก่านกลับไปครองนครเขลางค์อีก แต่ก็ไม่ยอมกลับ จเรน้อยจึงยอมอยู่กับท้าวลี้ก่านที่ดอยประตูผา แต่ขณะนั้นยังมีทหารเอกที่จงรักภักดีคอยรับใช้ อยู่ นั่นคือ (แสนคำลือ) “พญามือเหล็ก” ท่านผู้นี้เป็นชาวบ้านต้า (คือ บ้านร่องต้า ต.บ้านหวด อ.งาว) เป็นเด็กกำพร้า ญาตินำไปถวายท่านอธิการวัดนายาง เคยเป็นเด็กวัดเรียนหนังสือรุ่นราวคราวเดียวกันกับจเรน้อย หนานทิพย์ช้าง มีวิชาอาคมอยู่ยงคงกระพัน ฟันแทงไม่เข้า สามารถใช้ข้อศอกแทนโล่ได้ คนส่วนมากจึงเรียกว่า “หนานข้อมือเหล็ก” คอยรับใช้ อารักขาท้าวลี้ก่านที่ดอยประตูผา

กล่าวถึงจเรน้อยนำสมัครพรรคพวกลี้ภัยมาหาท้าวลั่นก่านมาพบหนานมือเหล็ก ซึ่งขณะนั้นมีบรรดาศักดิ์ “พญามือเหล็ก” แล้วก็ดีใจของสมกำลังเตรียมการกู้ชาติให้จงได้ แต่บริวารที่มาด้วย เห็นฝีมือของจเรน้อย แล้วไม่ไหวขึ้นอยู่ด้วยเห็นจะถูกพม่าฆ่าฟันตายอายุสั้นเปล่า ๆ จึงพากันหลบหนีไปอยู่เมืองต้า (คือ บ้านร่องต้า ต.บ้านหวด อ.งาว) เมืองเมาะ (บ้านแม่เมาะ ต.บ้านดง อ.แม่เมาะ) เมืองตีบ (ต.แม่ตีบ (เวียงทิพย์) อ.งาว เมืองลอง (อ.ลอง จ.แพร่) ด้วยเหตุนี้เองนครลำปางจึงทิ้งร้างว่างเปล่ากลัวพม่าล่าปูน หาผู้คนอาศัยน้อยเต็มที ที่มีคนอยู่มากดูจะมีที่ เมืองจาง (บ้านสบจาง เขตอำเภอแม่เมาะ) เพราะพวกนี้เป็นคนมีฐานะ คิดถึงทรัพย์สมบัติเดิมอยู่ หากบ้านเมืองสงบสุขเมื่อใดก็จะกลับไปบ้านเดิมเมื่อนั้น นครลำปางได้ปล่อยร้างอยู่ไม่นาน ต้นปี พ.ศ. ๒๒๗๔ มีเจ้าอธิการวัดแก้วชมพู (เขต อ.เมือง ลำปาง) ชำนาญโหราศาสตร์ ตรวจฤกษ์สามยามสี่มีโฉลกดี นครลำปางจะสิ้นเคราะห์ จึงช่องสมผู้คนคิดกู้บ้านกู้เมืองจากพม่า ปรากฏว่ามีบริวารพอสมควร วันหนึ่งท่านจึงประกาศว่า “หากคนมาปราบพม่าได้ อาตมาจะสึกออกไปเป็นหัวหน้าปราบมันเอง” บรรดาญาติโยมต่างห้ามปรามท่านไว้ เพราะขณะนั้นหาสงฆ์ติดวัดยากยิ่ง จึงตกลงให้ไปติดต่อกับท้าวลั่นก่านที่ประตูผา ท้าวลั่นก่านตอบว่ายังไม่พร้อม ใครจะคิดการณ์อย่างไรรู้ก็ทำไปก่อนเถิด ความจริงท้าวลั่นก่านกำลังคิดอยู่แล้วทีเดียว

มาเร็วจึงส่งข่าวให้สมภารทราบ และบอกว่า “อันครุบาเจ้าก็ชำนาญโหราเลขฆานาที่หยั่งมาคิดค่าง่ายมีแต่จะลึก ๆ ข้าเจ้าคิดว่าลำปางยังบ่เสี่ยงคนดีเตื่อเจ้า” ท่านสมภารคิดได้จึงจับยามสามตอลเลขฆานาที่เห็นว่า “อันหลานกูผู้สามารถยังมีสุฮิบไปตวยมันมาหากูจิมเตื่อะ”

ในที่สุด คนจึงไปตามหาหนานทิพย์ช้างพะเนจร ซึ่งเคยบวชเรียนอยู่กับอธิการวัดนายางแล้วไปอยู่บ้านปางยงคก (เขต อ.ห้างฉัตร) ไปได้ภรรยาบ้านเอื่อม (เขต อ.เมืองลำปาง) มีวิชาอาคมขลัง สามารถใช้ปืนผาหน้าไม้ และไล่จับช้างตึงหางมันให้หลุดได้ ขณะนั้นมีอาชีพเป็นพรานป่าล่าสัตว์ ร่างกายกำยำล่ำสันสูงใหญ่ ชาวบ้านจึงขนานนามหนานนี้ว่า “หนานทิพย์ช้าง” พอตามมาท่านสมภารผู้เป็นลุงจึงถามว่า “บ่หนาน คิงจะสู้กูเมืองคีนจากพม่าได้ก่อ” หนานจึงพนมมือวันทาแล้วตอบว่า “อันพม่าล่าปูนก็เตียวดิน ก็นข้าวอย่างหมู่เฮาข้าน้อยตึงบ่กลัวสั๊กน้อยเจ้า” ท่านสมภารได้ยินดังนั้น จึงมอบบริวารให้ประมาณ ๓๐๐ คนให้หนานทิพย์ช้างเตรียมตัวไว้ ถ้าได้โอกาสจะได้ตีเอาเมืองคีนจากพม่าต่อไป

ย้อนเรื่องราวกล่าวถึงท้าวผายศ แม่ทัพพม่าล่าปูนเมื่อฆ่าขุนนางได้ ๓ คน แล้วก็ยังไม่สบายใจเพราะหนีไปอีกคนหนึ่งคือ จเรน้อย ดันหนีไปหาท้าวลั่นก่านอดีตเจ้าเมืองคนเก่า ซึ่งขณะนั้นลี้ภัยไปอยู่ที่ดอยประตูผาแน่น ขึ้นปล่อยไว้ก็จะเป็นหนามยอกอก ปกครองนครลำปางไม่ราบรื่นแน่นอน จึงสั่งการให้ ๓ ทหารเสือของตนไปทำการปราบปรามต่อไป (หาญฟ้าแมบ หาญฟ้างำ และหาญฟ้าพั่น)

ณ ดอยประตู่ผาที่ลี้ภัยของท้าวลั่นก่านกับพวกนั้น เป็นเชิงเขาเว้าชะงอก เดิมมีช่อง ย่องผ่านเข้าไปแคบ ๆ ทะลุไปสู่บ้านเมืองต่ำ เมืองลอง เมืองแพร่ ก่อนนั้นทางนี้เป็นทางลัด ตัดตรงที่สุด ใช้เป็นที่แอบซ่อนสมุ่กำลังได้ดีที่สุด ทหารเอกของท้าวลั่นก่านขณะนั้นมี พญา มือเหล็ก และจเรน้อย ที่มาสมทบใหม่พร้อมกับบริวารเพียงเล็กน้อย กำลังคิดหาทางกู้ อิศราภาพคืนจากพม่าล่ำพูนอยู่ทุกลมหายใจ แต่ขณะนั้นยังขาดกำลังอย่างเดียวก่อนหน้านั้น และ ไม่นึกไม่ฝันว่าพม่าจะส่งกำลังมารั้งควาญ จึงไม่ได้เตรียมตัวแต่อย่างใดเลย

ถึงคราวจะสิ้นชื่อ ให้ชาวโลกระบือเกียรติคุณสืบไปตราบชั่วหลานเหลนโพน สาม ทหารเอกของท้าวมหาศ อันมี หาญฟ้าแมบ หาญฟ้าจ้ำ และหาญฟ้าพิน ได้กรีธาทัพไป ยังประตู่ผาทันที ขณะนั้นเป็นเวลาใกล้รุ่งสุริยากำลังจะมาเยือนขอบโลกเบื้องบูรพาทิศ จเร น้อย เห็นข้าศึกก่อนจึงออกต่อกรไม่ยอมช้า ได้ต่อสู้พม่าเป็นสามารรถแต่ขาดอาวุธ ในที่สุด พม่าบุกทะลวงไล่จเรน้อยไปยังหน้าผาตบ พม่าได้ใจรุกไล่ไม่ลดละ พญามือเหล็ก เห็นว่า หากปล่อยพม่าเข้ามา ท้าวลั่นก่านราชาก็สิ้นนามกันคราวนี้ จึงฉวยดาบคู่ซี้พริบกระโดดสกัด กัณฑ์ทหารพม่าที่รุกเข้ามาถูกพญามือเหล็กฟันซ้ายป่ายขวารวดเดียวตายกันเป็นสิบ ๆ พญามือ เหล็ก มีพลังใจเสกเป่าคาถาอาคมที่ครูบาให้มาเท่าใด นำออกมาใช้จนหมดพุง คราวนี้ฉวย ดาบทั้งสองมือยืนจังก้าหน้าประตู่ผา ทหารพม่าข้าศึกนึกแต่ว่าไทยคนเดียวหรือจะสู้กู พม่า เป็น ๒ - ๓ ร้อนคนได้ จึงเรียงแถวเดินตรงเข้าไป พญามือเหล็ก ขยับดาบมือซ้ายเบา ๆ เอาพม่าเป็นศพเช่นคมดาบได้ถึง ๕ คน ป่ายดาบมือขวาได้พม่าเช่นคมดาบอีก ๑๐ คน หยุดการเดินเดียวของพม่าได้ชะงัก

ฝ่ายหาญฟ้าจ้ำเห็นพวกเสียที ไม่รีรอถลกลโสร่งเข้าไปหมายแก้มือให้เพื่อน ฟันซ้าย ป่ายขวาไม่นับพญามือเหล็กแทบรับไม่ทัน ในที่สุดดาบหักไปอันหนึ่ง จึงใช้ศอกซ้ายรับ อาวุธแทนโล่ มือขวาถือดาบคอยจ้องฟัน แม้คมดาบจะไม่ระคายเคืองผิวหนังเลย แต่ศอก ซ้ายก็บวมเป่งบอบข้าเอาดื้อ ๆ โตขึ้นถึง ๓ เท่าตัว เหนื่อยก็เหนื่อยข้าวไม่ได้ตักท้องเลย ตั้งแต่เช้า เจ็บมือซ้ายย้ายมามือขวารับคมดาบศัตรูแทน โดยไม่ยอมถอยหลังแม้แต่ก้าว เดียว จนมือขวาก็บวมเลือดไหลซิบ ๆ เท่ายางบอน อดทนต่อกรกับพม่าหมาหม่ออยู่ต่อไป ไม่ปริปาก หาญฟ้าจ้ำนั้น คิ้วบากหน้าเบี้ยวเห็นทีจะสู้คนเดียวต่อไปไม่ไหวแน่ แหกปากร้อง ให้หาญฟ้าแมบผู้เฒ่าเข้าไปช่วยสองต่อหนึ่ง สู้กันถึงใจเลือดไหลเข้มข้นเสมอ

พญามือเหล็ก รู้สึกหิวโหยโรยแรงแต่แข็งใจสู้ บริวารที่อยู่เบื้องหลังกลัวเสียงดาบ ปะทะกันไม่ไหวหนีตายแอบในถ้ำหมดสิ้น ทั้งสองทหารพม่าประดาหน้าเข้าใส่หลังตาพิน หลับตาแทงไม่เลือกที่ ทั้งกายของ พญามือเหล็ก ระบบบอบข้าบวมเป่งไปทั่วสารภางค์ สู้ กันแต่เพียงยันบ่ายสามโมง ยังไม่มีทีท่าว่าใครจะแพ้จะชนะ พม่า ๒ คนชักระอาใจจะหนี ไปก็จะเสียเหลี่ยม ฝืนใจสู้ไปอย่างนั้นเอง จังหวะดีขณะที่หาญฟ้าจ้ำโสร่งลุ่มกัมห้วยอดตัวนุง โสร่ง พอโยงโย้ขึ้นมาอนิจจา พญามือเหล็ก รวมพลังครั้งสุดท้าย มือขวายกไม่ไหว มือ

ซ้ายถือดาบฟันฉับลงที่แสกหน้าผาแล่งเป็นสองส่วนพอดีพอดี ไม่มีเวลาร้องสั่งเพื่อนแม้แต่
อ้าปาก

ฝ่ายหาญฟ้าแมบผู้เฒ่าไม่เอาไหน เห็นเพื่อนตายไปต่อหน้า ถ้าขึ้นชักซ้ายอยู่สู้มันไม่ได้
แน่ พอดีพญามือเหล็กใกล้ขาดใจจึงเบนกายเข้าไปพิงหน้าผา ยื่นส่งาสั้นลมปราณอย่างชาย
ชาติทหารเอก มื่อยังถือดาบอยู่ หาญฟ้าแมบไม่รู้เลยว่า พญามือเหล็ก แอบเอาท่าที่จำ
มมือกุมดาบไม่วางเลย... อนิจจา เพื่อนตายไปทั้งสองก็จะเอาชีวิตมาทิ้งหรือ ยังอาลัยเมีย
เก่าลูกรักที่เมืองตนจึงหันหลังวิ่งเล่นไม่เหลียวกลับ ทัฟพม่าจึงยึดดอยประตูลาไม่สำเร็จ
ด้วยประการฉะนี้แล...

กล่าวถึงท้าวลั่นก่านกับจเรน้อย เมื่อเห็นว่าเจียบเสียงดาบเสียงคนแล้ว จึงพากัน
ออกมา อนิจจา... ฟาดิน “พญามือเหล็ก” ผู้กล้าหาญยื่นมือถือดาบท่าทางสง่าปาน
ราชสีห์ ลั่นใจตายจากไปเสียแล้ว จึงสั่งทหารหาญ นำร่างไว้วิญญาณไปวางที่ผาลาดปลง
ศพวีรชนตามมีตามเกิดแล้วสร้างศาลเพียงตา อัญเชิญดวงวิญญาณ พญามือเหล็ก มาสิง
สถิตย์ให้เป็นที่สักการบูชาของเหล่าปวงชนรุ่นหลังต่อไป แทนที่ศาลนี้จะเรียกว่า “ศาล
พญามือเหล็ก” ปัจจุบันกลับเรียกว่า “ศาลเจ้าพ่อประตูลา” สืบต่อกันมาตราบเท่าทุก
วันนี้

หลักฐานในการอ้างอิง - ประวัติของพระยาสุรพลชัยสงคราม (เจ้าพ่อทิพย์ช้าง เจ้าผู้ครอง
นครลำปางคนแรก) ต้นตระกูล ณ ลำปาง, ณ เชียงใหม่, ณ ลำพูน, ณ น่าน เชื่อเจ็ด
ตนฯ และตำนานเล่าขาน วัดพระธาตุลำปางหลวง

แผ่นดินหวัด

บ้านปางชัย หมู่ 5 ตำบลแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

ความหมายของแผ่นดินหวัด คือ ภูมิประเทศที่ถูกทางน้ำหรือสายน้ำกัดเซาะเป็นร่อง
ลึกหรือกัดเซาะจนเป็นหน้าผาชัน ทำให้แผ่นดินขาดออกจากกันจึงเรียกเป็นคำพื้นเมือง
ภาคเหนือว่า“แผ่นดินหวัด” การกัดเซาะของน้ำตามพื้นที่ซึ่งเป็นหินชนิดต่าง ๆ ไม่สม่ำเสมอ

เท่ากัน ทำให้เกิดแก่งหินรูปทรงแปลก ๆ เช่น เป็นแท่งคล้าย
พระธาตุเจดีย์บ้าง คล้ายรูปสัตว์บ้าง จึงทำให้นานนามภูมิ
ลักษณะพื้นที่ส่วนนั้นเป็น “สันหมูแม่ต๋อง” คล้ายรูปสุกรม
นอนอยู่ หากพิจารณาพื้นที่ที่คงสภาพไม่ถูกน้ำกัดเซาะจะ
พบว่า มีก้อนกรวดจำนวนมากยึดกันแน่นทำให้กระแสน้ำไม่

เซาะ เช่นแผ่นดินที่แข็งระดับต่าง ๆ กัน จึงทำให้พื้นที่หลายแห่งที่ไม่ถูกกัดเซาะจนหมด
กลายเป็นแก่งหินอยู่หรือหินปูน การเกิดกระบวนการกัดเซาะของน้ำเมื่อกัดเซาะพื้นที่
ลุ่มระดับต่าง ๆ กัน จึงทำให้พื้นที่หลายแห่งที่ไม่ถูกกัดเซาะจนหมดกลายเป็นแท่งหินยอดแหลม
เป็นบริเวณกว้างซึ่งสามารถตกแต่งสภาพแวดล้อมพืชพรรณไม้ต่าง ๆ ให้เหมาะแก่การเดินเข้า
ชื่นชมกับธรรมชาติภูมิสภาพของแท่งหินลักษณะของพื้นแผ่นดินมีความสูงต่ำแตกต่างกันใน
ส่วนพื้นที่ลุ่มต่ำอาจเกิดจากการทับถมเป็นเวลานานเมื่อถูกน้ำท่วมจะทรุดตัว ต้นไม้ใหญ่ที่
เกิดขึ้นเมื่อตายไปก็ทับถมกันหลายชั้น นานนับเข้าก็เปลี่ยนสภาพเป็นถ้ำหินส่วนกระแสน้ำที่
พัดพาก้อนกรวดขนาดต่าง ๆ ก็ทับถมกันเป็นพื้นที่ระดับสูงตามริมห้วย นอกจากนี้เมื่อลาวา
ภูเขาไฟไหลหลากเข้าท่วมบ้าน เมื่อลาวาแห้งแข็งตัวก็จะมีแร่ธาตุต่าง ๆ เช่น บะซอลท์ ซึ่งมี
รูพรุนเกลื่อนกลาดทั่ว พื้นที่ส่วนนี้จึงจะมีระดับสูงกว่าพื้นที่ส่วนที่ลาวาหลากไปไม่ถึง ความ
เชื่อของชุมชนเนื่องจากบริเวณแผ่นดินหวัดเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านปางไฮและและหมู่บ้าน
ใกล้เคียงประชากรจำนวนหนึ่งอพยพมาจากเมืองอื่น เช่น มาจากจังหวัดแพร่ จึงทำให้เกิด
เรื่องเล่าว่าผู้คนที่อพยพได้นำดินแดงที่แพะเมืองผีมาโรยไว้ที่บริเวณแผ่นดินหวัด ทำให้มีดิน
แดงอยู่เป็นพื้นดินชั้นบน ซึ่งมีใช่เป็นลาวาจากภูเขาไฟ นอกจากนี้กลุ่มผู้อพยพที่เป็นชาว
ไทยลาว ยังเชื่อว่ารูปทรงของแท่งหินแท่งหนึ่งใกล้หน้าผามีลักษณะคล้ายพระธาตุ ทำให้เชื่อ
ว่าอาจมีการสร้างพระธาตุไว้นานแล้ว ในเวลาต่อมาพระธาตุได้พังทลายเพราะกระแสน้ำ
เซาะเหลือเพียงต้นไม้ใหญ่ จึงทำให้เกิดการทำบุญบูชาพระธาตุและการจุดบั้งไฟเพื่อขอฝนให้
เกิดความอุดมสมบูรณ์ก่อนเข้าสู่ฤดูฝน โดยกำหนดวันทำพิธีคือ วันแรม 15 ค่ำ เดือน 8
เหนือ ซึ่งอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนมิถุนายน งานประเพณีดังกล่าวจะมีการทำบุญ
เลี้ยงพระสงฆ์ในภาคเช้า ฟังธรรมและมีการแสดงมหรสพแบบพื้นบ้าน ตลอดจนมีการจุดบั้ง
ไฟในภาคบ่าย ในปัจจุบัน (2548) พิธีกรรมจัดขึ้นใหญ่โต มีการออกร้านจำหน่ายสินค้า
การชกมวย ดนตรีพื้นเมือง ส่วนพิธีสงฆ์จัดทำอย่างสมบูรณ์แบบ ในการจุดบั้งไฟไม่
ปรากฏ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยในด้านอัคคีภัยของบ้านเรือน โดย อบต.แม่เมาะ มี
ส่วนช่วยเหลือในการจัดงานวันฉลองเทศกาลแผ่นดินหวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอ

ความเชื่ออีกประการหนึ่งคือความเชื่อเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของบริเวณแผ่นดินหวัด
ชาวบ้านเล่าว่าก่อนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 เหนือ ประมาณ 1 สัปดาห์ จะพบงูเหลือมตัว

ใหญ่ในบริเวณแผ่นดินหวัด และเชื่อว่างูเหลือมดังกล่าวจะออกไปในสมุทมนุ่มไม้หรือตามซอกเขา

นอกจากเรื่องเล่าดังกล่าว ยังมีตำนานแผ่นดินหวัดของพระครูวิจิตรนวกการโกศล (ครูบาสมจิต จิตตคตโต) วัดสระแสง อ.ลอง จ.แพร่ เขียนไว้แสดงความลึกลับของแผ่นดินหวัด ซึ่งเป็นแหล่งชุมนุมภูตผีและเป็นแหล่งซ่อนสมบัติ ดังมีเนื้อเรื่องดังนี้

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีบุรุษผู้หนึ่งมีอาชีพเป็นพรานกระต่ายชื่อ “นายแก้ว” เขาจะออกล่ากระต่ายป่าในยามค่ำคืนเพื่อยิงกระต่ายที่ออกมาชมดวงจันทร์ จะเรียกว่าเป็นอาชีพเลยก็ไม่ถูกนักเพราะเดือนหนึ่งเขาจะออกล่าเพียงไม่กี่วัน ไม่กี่ครั้งเพราะต้องอาศัยดวงจันทร์เท่านั้น คืนไหนเดือนมืดก็ไม่ไป เครื่องมือในการล่ากระต่ายของเขาก็มีเพียงหน้าไม้เท่านั้นในตอนกลางวันเขาจะเป็นเกษตรกรรมตา นายแก้วเป็นคนซื่อสัตย์ ยึดมั่นในสัจจะคำพูดของเขา คำไหนต้องเป็นคำนั้น เขายึดมั่นมาโดยตลอดถึงเขาจะเป็นพรานกระต่ายป่าในบางครั้งก็ทำเพื่อยังชีพ แต่เขาไม่เคยโกหกหลอ

กลางใครเลย ทำบุญสุนทานก็ทำเสมอถ้ามีโอกาส ครอบครัวของเขาน่ารัก และพึงแต่งงานใหม่จึงยังไม่มีลูก สองสามี ภรรยาอยู่ด้วยกันด้วยความผาสุกตามอัธยาศัย ตามประสาของชาวบ้านป่า

อยู่มาคืนหนึ่ง เขาก็เข้าป่าเพื่อไปล่ากระต่ายดังที่เคยทำมา ส่วนมากเขามักจะไปคนเดียวทุกครั้ง วันหนึ่งเขาเดินลึกเข้าไปในป่าจนถึงลานแห่งหนึ่ง โดยเขาเองก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าสถานที่นี้คือที่ไหน เขานั่งชมอยู่อย่างนั้นเป็นนานเพื่อรอพวกกระต่ายจะออกมาเล่นแสงจันทร์ แทนที่จะพบกับกระต่ายหมายจันทร์ดังตั้งใจ แต่สักครู่ใหญ่ ๆ ผ่านไป เขาก็ได้เห็นคนกลุ่มหนึ่งเป็นชายล้วนแต่งกายด้วยชุดโบราณ 9 คน อยู่ที่ลานเบื้องหน้า ซึ่งเขาเองก็ไม่ทันสังเกตว่าบุรุษลึกลับกลุ่มนี้ไปมาอย่างไรหรือเขาอาจจะวิ่งไปชั่วขณะหนึ่งก็ได้ จึงไม่ทันได้เห็นการปรากฏตัวของบุรุษกลุ่มนี้

ทันทีที่คนกลุ่มนั้นปรากฏตัวขึ้น พวกเขาได้ร้ายรำกันโดยไม่มีปี ไม่มีขลุ่ย ไม่มีดนตรีอะไรทั้งนั้น ขณะที่พอร่าอยู่นั้น พวกเขาก็จะนับเรียงตัวกับแบบทหาร โดยเริ่มจากคนหนึ่งก่อน เขาจะพอนไป นับไปสลับกันตลอดเวลาว่า หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า หก เจ็ด แปด เก้า โดยการนับจะนับกันเป็นช่วง ๆ อย่างมีจังหวะจะโคน ดูเหมือนทุกคนรู้หน้าที่ บางครั้งก็จะพูดขึ้นด้วยคำพูดซ้ำ ๆ แล้วก็นับต่อไปอีก นายแก้วได้เห็นอย่างนั้นก็รู้ทันทีด้วยสัญชาตญาณว่า คนพวกนี้ไม่ใช่มนุษย์ พวกเขาคงเป็นอมมนุษย์เป็นแน่แท้ เพราะพ่อของเขาเคยเล่าให้ฟังอยู่บ้างในเรื่องนี้ ว่าสถานที่นี้คือ เตนกาดผีและพวกนี้เรียก ผีหมู่แก้ว เพราะจะมีเพียงแก้วตนเท่านั้น เขาจึงนึกอยากสนุกและเผื่อบางที่อาจโชคดีผีอาจให้อะไรเขาบ้าง เขาคิดอย่างนั้น ประกอบกับเขาเป็นคนใจกล้า เป็นคนที่ไม่เคยกลัวผี จึงวางหน้าไม้และยามที่นำติดตัวมา แล้วตรงเข้าไปรวมวงพอร่ากับเหล่าผีนั้นทันที โดยแทรกเข้าไปอยู่ในอันดับที่เก้า ผี

อีกคนหนึ่งที่อยู่ท้ายก็อยู่อันดับที่สิบไป เมื่อเข้าสู่วงเพื่อนรำ ผีพวงนั้นก็เริ่มนับขึ้นทันที ผีคนที่หนึ่งก็นับ หนึ่ง ผีคนที่สองก็รับช่วงว่าสอง ต่อ ๆ ไปจนถึงแปด ในทันทีที่ผีนับแปด นั้นเขาก็นับต่อเป็นเก้าทันที เมื่อสุดเสียงนับเก้าก็ไม่มีใครนับต่ออีก นับอยู่อย่างนั้นหลาย ครั้งหลายครานายแก้วจึงเอ่ยปากถามผีพวกนั้นว่า “พวกเราคือใคร” เสียงตอบว่า “เป็นผีหมู่ เก้า” และถามต่ออีกว่า “เงินทองฝังไว้ที่ไหน” และก็ได้รับคำตอบจากผีพวกนั้นจริง ๆ แล้วผีทั้งหมดก็ชี้ไปที่จุด ๆ เดียวกันว่า “ตรงนี้ ๆ” ผีพวกนั้น ก็พอนับไปอย่างนั้นเรื่อย ๆ

นายแก้วพยายามจำสถานที่ที่ผีบอกไว้ให้แม่นยำ และไม่ลดละสายตาไปจากทิศทางที่ผีบอกผีและคนที่ปลอมเป็นพวกผีก็พอรำอยู่อย่างนั้นจนใกล้สว่าง เมื่อเสียงไก่ป่าและนก ดูเหว่าแว่วมาแต่ไกล แสงเงินแสงทองใกล้จะเริ่มจับขอบฟ้าแล้ว ผีทั้งเก้าตนก็หายวับไปกับตา ขณะนั้นก็เริ่มสว่างแล้ว เขานั่งพักสักครู่หนึ่งแล้วก็เริ่มลงมือขุดตรงสถานที่ที่ผีบอกทันที ขุดด้วยเสียมที่เขาเตรียมติดยามมาด้วย เพียงแค่ตอด้ามไม้ก็ใช้ได้ทันที คนเดินป่านั้นเขาขุดเตรียมพร้อมทุกอย่างอยู่แล้ว จึงไม่ยากเย็นอะไร เขาขุดลงไปไม่ถึงคืบก็เจอกับไหโบราณ 2 ใบ ใบหนึ่งนั้นเต็มไปด้วยเงิน อีกใบหนึ่งก็เต็มไปด้วยทองคำ เขาจึงจัดแจงเอาเอาวัลย์มาผูกสานทำเป็นเสาแหกร่าง ๆ เอาไหวงลงบนเสาแหกร่างแล้วเอาเสียมที่ใช้ขุดทำเป็นไม้คานหาหม ไกล่กลับบ้านอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย นายแก้วมีความสุข สดชื่นตลอดเวลาที่เดินทางกลับบ้าน ส่วนภรรยาของเขา นั่งรออยู่บนบ้านด้วยความกระวนกระวายใจเพราะเขาหายไปทั้งคืนก็ให้เป็นห่วง เมื่อได้เจอสามีก็ดีใจ ไถ่ถามการหายไปตลอดทั้งคืนว่าไปอย่างไร มาอย่างไร ซึ่งเขาก็เล่าเรื่องที่ประสบมาให้ภรรยาฟังโดยตลอด จากนั้นชีวิตของนายแก้ว พรานกระต่าย เปลี่ยนไปเป็นคนละคนในบัดดล เขาได้กลายเป็นเศรษฐี มีทุกอย่างที่อยากมี เงินทอง บันดาลได้ทุกอย่างทุกอย่าง เป็นไปได้จริง ๆ แม้ในอดีตถึงปัจจุบันก็ยังมั่งคั่งเหมือนเดิม

เมื่อฐานะเขาเปลี่ยนไปคนก็เริ่มสงสัย สนใจในตัวเขาว่าร่ำรวยมาด้วยเหตุใด ถ้าเป็นสมัยนี้ก็ไม่แปลกนัก เพราะจะอ้างว่าถูกหวยหรือได้รับมรดก ฯลฯ อะไรก็ได้ นายแก้วจะเฉยไม่ตอบคำถามซึ่งมีแต่เพื่อนตั้งแต่สมัยเด็ก ๆ ของนายแก้วคนหนึ่งชื่อนายตา มาถามนายแก้วที่บ้านเกี่ยวกับการร่ำรวยของนายแก้ว และนายแก้วก็ได้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นทั้งหมดในนายตาฟัง เมื่อทราบข้อเท็จจริงทุกอย่างนายตาก็อวยการร่ำรวยเหมือนเพื่อน นายแก้วจึงแนะนำขั้นตอนและวิธีการทั้งหมดให้นายตาฟัง

ในคืนเดือนเพ็ญขึ้นสิบห้าค่ำ นายตาออกเดินทางไปยังสถานที่นั้นด้วยความรีบร้อน เพื่อให้ทันการ โดยแอบชาวบ้านไปคนเดียว เช้าวันใหม่ในหมู่บ้านก็เกิดข่าวใหม่ว่านายตาหายไ้จากหมู่บ้าน พ่อแม่และภรรยาก็ออกสืบถามหานายตากัน โดยที่ชาวบ้านก็ไม่มีใครพบเห็นนายตาแม้แต่คนเดียว ภรรยาของนายตานึกถึงนายแก้วได้ จึงมุ่งตรงไปที่บ้านนายแก้ว เพื่อสอบถามหานายตา เมื่อนายแก้วได้ฟังเรื่องราวการหายตัวของนายตา จึงคาดเดาและ

ทราบทันทีว่านายตาหายไปในไหน เขาจึงพาญาตินายตาและชาวบ้านไปที่เด่นกาดผี พอไปถึงก็ตรงไปที่เขาเคยไปพ้อนรำกับผีหมูเก่าทันที สิ่งที่ปรากฏแก่สายตาของเขาและชาวบ้านนั้นคือนายตาอยู่ในสภาพที่บอบช้ำ นัยน์ตาเหม่อลอย แขนขาหักหลายท่อน ชาวบ้านจึงเอาไม้มาทำแคร่และช่วยกันหามนายตากลับบ้าน เมื่อถึงบ้าน ชาวบ้านและญาติ ๆ และนายแก้วก็ได้ซักถามเรื่องที่เกิดขึ้นกับนายตา ก็ได้ความว่า เมื่อเขาไปถึงเด่นกาดผีที่นายตาบอก ครั้นได้เวลากำหนด ผีหมูเก่าก็ได้ปรากฏตัวขึ้นกลางเด่นกาดผีนั่นจริงตามที่นายแก้วบอกทุกประการ และพวกผีหมูเก่าก็พ้อนรำขึ้นทันที แต่นายตาไม่ใช่คนกล้าเหมือนนายแก้ว จึงล้งเล้อยู่เป็นชั่วโมง ๆ ในที่สุดความที่อยากรำรวยเหมือนเพื่อน นายตาจึงพรวดพราดทันที ไม่เสียเวลารอช้าเพราะใกล้จะสว่างแล้ว นาฬิกาทองมาถึงแล้วเขาจึงตัดสินใจเข้าไปพ้อนรำ และผีหมูเก่าก็เริ่มนับทันที โดยนับตั้งแต่หนึ่งจากผิदनหนึ่งก่อนและรับช่วงกันต่อ ๆ ไปจนถึงแปดและเก้า นายตาครั้นได้ยินผีนับเก้าเขาจึงเป็นคนที่จะต้องนับสิบ เป็นอันดับต่อไปเขาคิดอย่างนั้น และนับสิบทันทีที่ เมื่อผีหมูเก่าได้ยินคำว่าสิบ พวกผีหมูเก่าก็หยุดพ้อนทั้งหมดแล้วหันไปถามว่า “เมื่อกี่ไครนับสิบ” นายตาจึงตอบผีหมูเก่าว่าเขาเองที่เป็นคนนับสิบ ในวินาทีนั้นก็เกิดสحابาหารุม กระตืบกันยกใหญ่กระตืบอย่างเดียวไม่พอแถมยังหักแขนหักขาด้วย จนนายตาสลบไป พวกผีก็ปรึกษานายตาตายจึงปล่อยทิ้งไว้ ขณะที่พวกผีหมูเก่ากำลังทำร้ายนายตาอยู่นั้นก็สว่างเสียก่อน นายตาจึงรอดตายไม่อย่างนั้นนายตากงตายไปแล้ว คงไม่ได้มาเห็นหน้าญาติ ๆ ลูกเมียอีกแน่นอน จากการที่นายแก้วได้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นกับเขาให้นายตาฟัง ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้นายตาบาดเจ็บนั้นนายแก้วได้บอกกับญาตินายตาว่าจะหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทางญาติของนายตาก็ก็นำฝ้ายยันต์และเครื่องรางของขลังต่าง ๆ มาป้องกันผีให้นายตา รวมถึงหาหมอผีมารักษานายตาแต่ก็ยังไม่หาย

ครั้นถึงวันเพ็ญขึ้นสิบห้าค่ำในเดือนต่อมา นายแก้วจึงเตรียมตัวเหมือนเดิมทุกประการ และตรงไปยังเด่นกาดผีแห่งนั้น ครั้นได้เวลาพวกผีหมูเก่าปรากฏตัวออกมารำยรำดังที่เคยปฏิบัติ นายแก้วไม่รอช้ารีบออกไปรำยรำกับผีหมูเก่าทันที ผีพวกนั้นก็เริ่มนับทันทีตามที่เคยทำมา พอนับถึงอันดับแปด นายแก้วก็นับเก้าเป็นผีปลอม ตนทุก ๆ ครั้ง และพอมีจังหวะนายแก้วก็ถามว่า “พวกเราหักแขน หักขาคน ทำร้ายคนนั้นมียาอะไรที่พอจะทำให้หายได้บ้าง” ผีหมูเก่าอาวุโสที่สุดในจำนวนนั้นก็พูดว่า “เอาฮากหมาแต่ง กับฮากหมาเต้า ผนใส่เหล้าตาหาย” (เอารากมะแตงกับรากมะเต้า ผนใส่เหล้าตาหาย) พวกผีลูกน้องก็รับเป็นลูกคู่ว่าตามลูกพี่เป็นจังหวะ ๆ อีกหลายรอบ เมื่อแสงทองจับขอบฟ้า ผีหมูเก่าก็หายวับไปกับตา นายแก้วก็กลับบ้านด้วยอาการอ่อนเพลียเพราะไม่ได้หลับ ไม่ได้นอนตลอดทั้งคืน แต่เขาดีใจที่งานของเขาสำเร็จ เขาจะได้มีโอกาสช่วยนายตาให้หายเสียที เขาจึงไปบ้านนายตาเพื่อนรักของเขาและบอกตัวยาและวิธีใช้ตลอดจนสรรพคุณให้ญาติ ๆ ลูกเมียนายตาทุกประการ ทั้ง ๆ ที่วงนอนแต่พวกญาติ ๆ ช่วยกันหาตัวยาและทำตามคำผิบอกนั้น อาการของนายตาที่

ป่วยหายเป็นปกติทั้ง ลูกขึ้นมาพูดคุยเดินเหินได้เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้นกับตัวเขาเลย
ท่านคงสงสัยว่า “หมาแต่ง” และ “หมาเต้า” นั้นคืออะไร หมาแต่ง คือแต่งไทย หมาเต้า
คือแต่งโมนั่นเอง

แหล่งภาพเขียนสีประตูผา

ประวัติความเป็นมา

“ประตูผา” มีความหมายถึงช่องเขาที่อยู่ระหว่างภูเขาสองลูก ในอดีตช่องเขาเล็กๆบริเวณ
นี้ได้ถูกใช้เป็นเส้นทางสำคัญที่ประชาชนใช้เป็นเส้นทางสัญจรไปสู่เมืองงาว พะเยา และเชียงราย
ด้านตะวันออกของเทือกเขาหินปูนอันเป็นตั้ง ของแหล่งโบราณคดีค่ายประตูผา มีลักษณะ
พื้นที่เป็นที่ราบลอนคลื่นขนาดใหญ่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแหล่งน้ำและพืชพันธุ์ธัญญาหารจาก
ลักษณะเพิงผาที่สูงชันและน้ำเกรงขามรวมทั้งความอุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรธรรมชาติที่
เอื้ออำนวยต่อการพึ่งพิงอาศัย

แหล่งภาพเขียนสีประตูผาถูกค้นพบใน พ.ศ 2531 โดยร้อยเอกชูเกียรติ มิโหม (ยศ
ปัจจุบัน)นายทหารสังกัดกองพันฝึกรบพิเศษที่ 3 ค่ายประตูผา โดยได้พบขณะทำการฝึกโต้เชือก
บริเวณผาต่อมาใน พ.ศ 2541 กรมศิลปากร โดยสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่ จึงรับรายงานการพบและได้ร่วมกับกองพันฝึกรบพิเศษที่ 3 ค่ายประตูผา
ดำเนินการขุดค้นศึกษาทางโบราณคดีและคัดลอกภาพเขียนสีบริเวณแหล่งโบราณคดีประตูผาขึ้น
ในระหว่างเดือนกันยายน – ธันวาคม 2541 ผลการดำเนินงานพบว่า เป็นแหล่งโบราณคดีประเภท
ฝังศพ และแหล่งภาพเขียนสีของคนในยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่สำคัญในเขตพื้นที่ภาคเหนือ
ตอนบน โดยสามารถสันนิษฐานเบื้องต้นจากลักษณะของภาพเทคนิคการเขียนและมีอายุในราว
2,800 – 3,000 ปี

สิ่งที่น่าสนใจศึกษาและเรียนรู้

ภาพเขียนสีที่แหล่งโบราณคดีประตูผา จำแนกออกได้ 7 กลุ่ม ตามลักษณะการเว้าของหน้า
ผา มีความยาวของภาพเขียนทั้งสิ้นประมาณ 300 เมตร ประมาณ 1,872 ภาพ ภาพส่วนใหญ่
เป็นภาพมือที่ทำด้วยเทคนิควิธีแตกต่างกัน ภาพบุคคลทั้งหญิงและชายที่แสดงกิริยาท่าทาง

แตกต่างกัน บางคนแสดงรายละเอียดของเครื่องนุ่งห่ม ภาพสัตว์คล้ายวัว ม้า ลิง นกยูง นก
แขวงแขว เต่า เก้ง ผีเสื้อ กระต่าย กระเจิง ภาพพืชคล้ายหน่อไม้ ดอกไม้ ข้าวโพด ภาพสัญลักษณ์และ
ภาพพิธีกรรม

กลุ่มที่ 1 “ผาเลียงผา” พบภาพมือ ภาพสัตว์คล้ายเต่า นก เก้งหรือเลียงผา วัว ม้าภาพ
ภาชนะคล้ายชาม ภาพหน่อไม้ ภาพขนาดเล็กแสดงการเล่นคล้ายไล่ชิงช้า และภาพสัญลักษณ์

กลุ่มที่ 2 “ผานกยูง” พบภาพสัตว์คล้ายนกยูง เป็นภาพเด่นของกลุ่มและยังมีภาพตะกวด
บ้าง พังพอน ภาพบุคคล ภาพพืชคล้ายดอกไม้ ภาพคล้ายภาชนะและภาพมือ

กลุ่มที่ 3 “ผาวัว” พบภาพวัวและกลุ่มคนแสดงกิริยาคลายประกอบพิธีกรรมอยู่
ด้านหน้าภาพสัตว์ขนาดใหญ่คล้ายวัว กระเจิง ภาพคน ภาพสัญลักษณ์และภาพมือ

กลุ่มที่ 4 “ผาเด่นระบ่า” พบภาพเล่าเรื่องของบุคคลทั้งหญิงและชาย โดยบุคคลคล้าย
สตรีในภาพคนหนึ่งแสดงการเคลื่อนไหวคล้ายเต้นระบ่า ภาพคนวิ่งเข้ามาจับวัวที่กำลังต่อสู้กัน ภาพ
สัตว์คล้ายนกแขวงแขว เก้ง กระต่าย หนูหรือค้างคาว ภาพพืชคล้ายข้าวโพดหรือข้าวฟ่างและภาพ
มือ

กลุ่มที่ 5 “ผาหินตั้ง” พบภาพสัตว์คล้ายวัว ภาพสัญลักษณ์และภาพคล้ายการประกอบ
พิธีกรรมการฝังศพในวัฒนธรรมหินตั้ง

กลุ่มที่ 6 “ผานกยางเขน” พบภาพมือ ภาพสัตว์ คล้ายตะกวด วัว ผีเสื้อ นก ภาพ
สัญลักษณ์และภาพบุคคลคล้ายสตรียกแขนทั้งสองข้างเหนือศีรษะ

กลุ่มที่ 7 “ผาล่าสัตว์และผากระเจิง” พบภาพมือ ภาพสัตว์คล้ายกระเจิง และภาพ
บุคคลคล้ายเพศชาย 2 คน บุคคลที่ 1 ถือปวงบาศก์แสดงกิริยาจับสัตว์ประเภทวัว บุคคลที่ 2
ถือไม้แสดงกิริยา

ฝึกสอนวัวและภาพสุนัขและลิงจากการศึกษาพบว่าภาพนี้ถูกเขียนขึ้นหลังการฝนหรือจารพื้นผนัง
หินเป็นร่องลึกซึ่งอาจทำให้สันนิษฐานได้ว่าชนกลุ่มนี้อาจรู้จักการใช้โลหะและนำมาใช้เป็น
เครื่องมือในการขุดผนัง

หินแล้ว

จากการสำรวจในบริเวณโดยรอบแหล่งโบราณคดี พบว่าสีแดงอันเป็นวัตถุดิบสำคัญที่นำมา
เขียนภาพเป็นสีแดงที่ได้มาจากสายแร่เหล็กสีแดงซึ่งพบแทรกอยู่ในหินปูน หินดินดานและหิน
ทรายสีแดงหรือหินเทศนำมาฝนหรือบดให้ละเอียดแล้วผสมด้วยกาวจากยางไม้หรือไขสัตว์ โดย
หินปูนและหินดินดานเป็นหินที่พบในพื้นที่ตั้งแหล่งโบราณคดี ส่วนหินทรายแดงนั้น สันนิษฐาน
ว่านำมาจากดอกผาแดง ซึ่งเป็นเทือกเขาหินทรายสีน้ำตาลแดงขนาดใหญ่ที่อยู่ห่างจากแหล่ง
โบราณคดีค่ายประตู่ผาไปทางตะวันออกประมาณ 5 กิโลเมตร

สถานที่ตั้ง หมู่ 4 ตำบลบ้านดง อำเภอแม่เม้า จังหวัดลำปาง

ภูเขาไฟจำปาแดด

ประวัติสังเขปภูเขาไฟจำปาแดด

บนเส้นทางสายลำปาง – เด่นชัย ประมาณ 16 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายไปยังอำเภอแม่เมะจนไปถึงสำนักงานป่าไม้อำเภอ ที่ข้างทางจะมีป้ายบอกสถานที่ว่าภูเขาไฟจำปาแดดเลี้ยวซ้ายเข้าไปตามป้ายแนะนำประมาณ 2 กิโลเมตร ก็จะถึงบริเวณเชิงเขา

ภูเขาไฟจำปาแดดเป็นภูเขาไฟที่หมดสภาพ (domant) ภูเขาไฟที่ดับสนิทไม่มีการระเบิดอีกแล้ว มีความสูงเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 630 เมตร ปากปล่องด้านเหนือกว้าง 150 เมตร สูงเหนือพื้นที่รอบ ๆ ราว 160 เมตร มีต้นไม้ยืนต้นหลายชนิดไม่มีทางขึ้นจะต้องเดินเท้าขึ้นไป ส่วนมากนิยมขึ้นในช่วงปลายฤดูหนาว หรือต้นฤดูร้อน ระหว่างทางขึ้นจะเป็นป่าและลาดชันในบางช่วง มีใบไม้แห้ง เศษไม้ตกเกลื่อนอยู่ตลอดทาง มีหินตะกอน(หินที่มีรูพรุนน้ำหนักเบา) ก้อนใหญ่บ้าง เล็กบ้าง และร่องดินที่เป็นทางเดินของลาวา การเดินทางใช้เวลาประมาณ 30 นาที จะถึงบริเวณปากปล่องภูเขาไฟ ถ้าไปยืนบริเวณขอบของภูเขาไฟจะเห็นปากปล่องกว้างมากเป็นเนินเขาต่อกันมองตรงออกมาจะเห็นรถวิ่งบนถนนสายลำปาง – แม่เมะ มองลงมาข้างล่างจะเห็นต้นไม้สีเขียวเป็นหย่อม มีน้ำขังเป็นที่ ๆ มีดอกไม้ป่าสีขาว สวยงามมาก

หลักฐานที่เป็นข้อมูลยืนยันว่าสถานที่นี้เป็นซากภูเขาไฟ ได้มาจากข้อมูลที่ ดร.เปียร์ ซอเรนเซน ผู้อำนวยการสถาบันสแกนดิเนเวียได้ทำการค้นคว้าร่องรอยก่อนประวัติศาสตร์ วิวัฒนาการของมนุษย์ชาติลุ่มแม่น้ำจาง และศึกษาปรากฏการณ์ทางธรณี ซากชีวิตดีกดำบรรพที่ขุดพบในเขตเมืองลิกันต์ พบว่าช่วง ดอยผาเกด เขตติดต่อลำปาง – แพร่ เคยเป็นแหล่งน้ำตกที่ไหลรวมกับแม่น้ำจางแต่ถูกลาวาจากภูเขาไฟพ่นไปทับถมร่องน้ำ จนสายน้ำดังกล่าวเปลี่ยนทิศทางไหลไปรวมกับแม่น้ำยมทั้งหมด จึงได้แกะรอยต้นของลาวาดังกล่าวจน

มาพบภูเขาไฟซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนจากภาพถ่ายทางอากาศในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งใบไม้จะร่วง
สามารถเห็นซากภูเขาไฟได้ชัดเจนมาก

ภูเขาไฟมีลักษณะพิเศษตรงที่มีการระเบิดเป็นรูปดวงจันทร์เต็มดวงและครึ่งเสี้ยวคาบ
เกี่ยวกัน

ความสำคัญ

ภูเขาไฟหรือดอยจำปาแดดเป็นแหล่งธรรมชาติที่น่าสนใจ และศึกษาเกี่ยวกับ
ธรณีวิทยา เป็นความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดลำปาง โดยนำเอาภาพภูมิทัศน์และเรื่องราว
ของภูเขาไฟเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงแสงสีเสียงกับตำนานเมืองลำปาง ในงาน
สะโตกช้าง นอกจากนี้ยังได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัด
ลำปางและประเทศไทย ปัญหาของแหล่งธรรมชาติ เส้นทางเดินข้ามธรรมชาติปล่องภูเขา
ไฟ บอมม์ภูเขาไฟยังไม่สะดวกเพราะมีต้นไม้ขึ้นรกและหน้าทึบในฤดูฝนขาดชั้น ป้ายบอก
ข้อมูลของจุดดึงดูดความสนใจ

เส้นทางสู่ภูเขาในลำปาง

จากตัวเมืองลำปางไปตามทางหลวงหมายเลข 11 ลำปาง – เด่นชัย ประมาณ
กิโลเมตรที่ 10 เลี้ยวซ้ายเข้าเส้นทางแม่เมาะประมาณ 6 กิโลเมตรจะมีทางแยกซ้ายมือไป
ตามถนนดินเข้าถึงดอกผาคอกจำปาแดด อำเภอเมืองและทางด้านขวามือประมาณกิโลเมตร
จะเป็นดอยผาคอกหินฟูเขตอำเภอแม่เมาะ ในกรณีที่ต้องการดูเพียงภูเขาไฟสามารถหยุดรถชม
ได้ที่สะพานข้ามทางรถไฟ ประมาณกิโลเมตรที่ 14 ของทางหลวงหมายเลข 11

ศาลหลักเมือง

ประวัติความเป็นมา

ในปี พ.ศ. 2534 ได้มีมติคณะรัฐมนตรีให้ใช้พื้นที่บริเวณเมาะหลวงเก่าสร้าง
เหมืองถ่านหินลิกไนต์เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า การไฟฟ้าฝ่ายผลิตจึงดำเนินการย้ายประชากร
ทั้งหมดเข้าสู่พื้นที่ใหม่ที่จัดสรรไว้ และได้จัดสรรพื้นที่ริมถนนบริเวณสามแยกไม่ห่าง
จากศูนย์กลางชุมชนสร้างเสาหลักเมืองใหม่เป็นเสาคอนกรีตเพื่อความคงทนถาวร แต่ไม่เป็นที่
ต้องการของราษฎร ซึ่งเห็นว่าเสาหลักเมืองของเดิมทำด้วยไม้มงคลมีความหมายต่อชีวิตของ
บ้านเมืองทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

ในช่วงปีเดียวกันเมื่อราษฎรบ้านเมะหลวงอพยพมาพร้อมกันทั้งหมดทั้งหมู่บ้านจึงได้อพยพมาอยู่และเปลี่ยนเป็นเสาไม้รวม 5 ต้น จัดหาโดยราษฎรบ้านเมะหลวงและกำนันสนอง เพื่องฟู ช่วยสร้างหลังคาหรือศาลาคลุมเสาหลักเมือง เสากลางเป็นไม้ขนุน ส่วนเสาบริวาร 4 ต้นเป็นไม้ค้ำ (ไม้ตะคร้ำ)ของเก่าทำแบบใหม่ทั้งหมดมีมูลค่า 20,000 บาท ผู้จัดทำได้นำแบบสุขุทัยมาจำลองเป็นตัวสถาปัตยกรรมก่อสร้างได้แล้วเสร็จและอัญเชิญเสาหลักเมืองประดิษฐานทำพิธีบรวงสรวงตามประเพณีโบราณ เมื่อวันที่ 24พฤศจิกายน 2540

สิ่งที่สนใจและเรียนรู้

ศาลหลักเมืองเป็นสถานที่สำคัญโดยเสาหลักเมืองซึ่งทำด้วยไม้มงคลปักอยู่มีความสำคัญ 5 ประการ

1. ความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ของชุมชนบ้านเมือง ศาลหลักเมืองแต่ละแห่งล้วนมีเรื่องราวความเป็นมาของผู้คนที่มีการอพยพมาจากเมืองต่างๆเข้ามาจับจองพื้นที่ๆ เห็นว่าเหมาะสมตั้งเป็นบ้านเมือง โดยมีศาลหลักเมืองเป็นศูนย์กลางทางจิตใจร่วมกัน
2. ความสำคัญทางศาสนา ความเชื่อศาลหลักเมืองเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์
3. ความสำคัญในทางสังคมวิทยาคือเป็นที่พบกันของกลุ่มคนให้มาพบกันในพิธีกรรมสำคัญเช่น พิธีสืบชะตาเมืองผู้คนที่ทั้งหลายแม้จะมีใช้เครือญาติแต่ก็มีความผูกพันในฐานะร่วมสังคมชุมชนเดียวกัน
4. ความสำคัญในฐานะเป็นที่พึ่งทางใจ เป็นความหวังของความต้องการและความเป็นสุขความเชื่อมั่นในการประกอบกิจกรรมทั้งปวง ดังจะเห็นว่าผู้คนที่มาบูชาศาลหลักเมืองมีทั้งผู้นับถือในความศักดิ์สิทธิ์ ผู้มาบนบานให้สมประสงค์ในกิจการต่าง ๆ หรือแม้แต่ผู้เข้าพิธีบวชเรียน
5. ศาลหลักเมืองเป็นที่แสดงของศิลปกรรมพื้นบ้าน นับแต่การแสดงละครแก้บน การแสดงดนตรี ตึกตาเสียกะบาล การก่อสร้างอาคารสถาปัตยกรรม การแกะสลักลวดลายเสาหลักเมือง บานประตูหน้าต่าง เป็นต้น

สถานที่ตั้ง หมู่ 8 บ้านเมะหลวง ตำบลแม่เมะ อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง

ทะเลนาสัก

เป็นทะเลสาบที่มีขนาดพื้นที่ผิวน้ำประมาณ 12.30 ตารางกิโลเมตร และเป็นส่วนหนึ่งของอ่างเก็บน้ำแม่จาง มีทัศนียภาพสวยงามมาก รายล้อมด้วยป่าไม้และ ชุมชนขณะเดียวกันก็เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ ปลาน้ำจืด และแหล่งอาหารของชุมชน อยู่ในเขตพื้นที่ของบ้านนาสัก หมู่ที่ 4 ตำบลนาสัก มีระยะทางห่าง จากที่ว่าการอำเภอแม่เมะ ประมาณ 40

กิโลเมตร มีการล่องแพชมป่าไม้ และเกาะต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมี "ปลาไหล" ซึ่งเป็นอาหารจานเด็ดจากร้านอาหารที่มีไว้ให้บริการ แก่ผู้ท่องเที่ยว ในราคาที่ย่อมเยา

สถานที่ท่องเที่ยว กฟผ. แม่เมาะ

สถานที่ตั้ง

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) แม่เมาะ ตั้งอยู่ที่ตำบลแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ห่างจากจังหวัดลำปาง เป็นระยะทาง 26 กิโลเมตร

ข้อมูลการเดินทาง

จังหวัดลำปางอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ โดยเส้นทางหลวง 599 กิโลเมตร ทางรถไฟ 625 กิโลเมตร และยังสามารถเดินทางโดยสายการบิน ได้อีกทางหนึ่ง

จากตัวเมืองลำปาง เดินทางโดยรถยนต์ตามทางหลวงหมายเลข 1 เส้นทางลำปาง – เชียงราย ถึงหลักกิโลเมตรที่ 601 เลี้ยวขวาตามทางหลวงหมายเลข 11 เส้นทางลำปาง – อำเภอเด่นชัย จ.แพร่ ถึงหลักกิโลเมตรที่ 10 เลี้ยวซ้ายเข้าถนนพลาต – แม่เมาะ 10 กิโลเมตร ผ่านที่ว่าการอำเภอแม่เมาะ และ 6 กิโลเมตรจะถึงโรงไฟฟ้าแม่เมาะ โดยจะมีป้ายแนะนำเส้นทางและสถานที่ท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง

สถานที่ท่องเที่ยว

สวนพฤกษชาติ หรือศาลาชมวิว เป็นบริเวณที่ทิ้งดินจากการทำเหมือง ซึ่งได้ปรับปรุงเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยการปลูกต้นไม้ในวรรณคดี ไม้ดอกไม้ประดับพันธ์ต่าง ๆ ภายในบริเวณนี้มีพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ซึ่งพระองค์มีพระบรมราชโองการให้สงวนถ่านหินลิกไนต์ที่อำเภอแม่เมาะ และ จ.กระบี่ ไว้ใช้ประโยชน์ในราชการเท่านั้น ส่วนที่น่าสนใจของบริเวณนี้โดยเฉพาะเด็ก ๆ คือ ลานหญ้ากว้างที่มีทางลาดลงหรือลานสไลเดอร์

สนามกอล์ฟ กฟผ. แม่เมาะ การปรับสภาพพื้นที่ที่ทิ้งดินจากการเปิดหน้าดินทำเหมือง เพื่อฟื้นฟูสภาพเหมืองให้มีภูมิทัศน์สวยงาม เป็นสถานที่ออกกำลังกาย และเป็นแหล่งสร้างงานแก่ชุมชนอีกแห่งหนึ่ง

ทุ่งบัวตอง อยู่บนบริเวณที่ทิ้งดินด้านตะวันออกของบ่อเหมืองพื้นที่กว่า 500 ไร่ เกิดจากการนำดินในบ่อเหมือง ทิ้งสูงจากระดับพื้นดิน 200 เมตร ดอกบัวตองจะบานสะพรั่งเหลืองอร่ามสวยงามสุดตา ช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนธันวาคม และเป็นจุดชมวิวที่มีความสูงอยู่ในระดับเทียบเท่าปล่องโรงไฟฟ้าแม่เมาะ สถานที่ชมทิวทัศน์บริเวณรอบ ๆ กฟผ. แม่เมาะ และอำเภอแม่เมาะ

จุดชมวิวด้านบ่อทิศตะวันตก ชมการทำเหมืองเปิด ที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยใช้เครื่องจักรกลขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ขุดดินและถ่านหินลิกไนต์ส่งลงเครื่องย่อยระบบสายพานลำเลียง เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงผลิตไฟฟ้า ความลึกของบ่อเหมือง ประมาณ 200 – 300 เมตร จากระดับพื้นดิน

สวนพฤกษชาติ

เหมืองลิกไนต์ อ. แม่เมาะ จ. ลำปาง เหมืองลิกไนต์ อยู่ในเขตอำเภอแม่เมาะไปตามถนนสายลำปาง-เด่นชัย (แพร่) เป็นระยะทาง 10 กิโลเมตร จากนั้นแยกซ้ายเข้าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เป็นระยะทางประมาณ 26 กิโลเมตรสามารถเข้ารถสองแถวซึ่งจอดอยู่บริเวณตลาดบริเวณในตัวเมือง ใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที" **ลิกไนต์** เป็นถ่านหินประเภทหนึ่งที่มีการค้นพบในบริเวณนี้เมื่อปี พ.ศ. 2460 มีปริมาณถึง 630 ล้านตัน และมีอายุประมาณ 40 ล้านปี พื้นที่เหมืองทั้งหมดเป็นของกรมป่าไม้ มีประมาณ 20,000 ไร่ สามารถใช้ได้ไปอีกประมาณ 50 ปี บริเวณเหมืองมีโรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินชนิดนี้เป็นเชื้อเพลิงตั้งอยู่หลายโรงถึงแม้นักท่องเที่ยวจะไม่ได้รับอนุญาตให้ลงไปบริเวณขุดเจาะถ่านหินเพราะมีอันตรายจากวัตถุระเบิดที่ใช้ทำเหมืองแต่กฟผ.ได้จัดทำจุดชมวิวสำหรับนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นสวนหย่อม ตกแต่งปลูกไม้ดอกไม้ประดับต่าง ๆ ณ จุดนี้ซึ่งสามารถมองเห็นการทำงานของ รถขุดตักแร่ซึ่งอยู่ห่างออกไปเบื้องล่างได้เป็นมุมกว้าง ในบริเวณเหมืองมีบ้านพักรับรองของ กฟผ.สนามกอล์ฟ และสโมสร สอบถามรายละเอียดได้ที่ ฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงไฟฟ้าแม่เมาะ

โทร. 0-5425-2730-1 และ 0-5425-2724

เหมืองลิกไนต์

เป็นแหล่งถ่านหินลิกไนต์ซึ่งค้นพบเมื่อ พ.ศ.2498 มีปริมาณถึง 630 ล้านตัน และมีอายุประมาณ 40 ล้านปี พื้นที่เหมืองทั้งหมดเป็นของกรมป่าไม้ มีประมาณ 20,000 ไร่ สามารถใช้ได้อีกประมาณ 50 ปี มีการสร้างโรงไฟฟ้า ที่ใช้ถ่านหินชนิดนี้เป็นเชื้อเพลิงตั้งอยู่หลายโรง เครื่องกำเนิดไฟฟ้ามากถึง 13 เครื่อง ถ่านหินลิกไนต์จากเหมืองแม่เมาะถูกนำมาแปรเปลี่ยนเป็น พลังงานไฟฟ้า ส่งไปใช้งานทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก เฉียงเหนือ สำหรับบ้านเรือน ร้านค้า โรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ ถึงแม้ นักท่องเที่ยวจะไม่สามารถเข้าไปบริเวณขุดเจาะถ่านหินเพราะมี อันตรายจากวัตถุระเบิดที่ใช้ทำเหมือง แต่ กฟผ. ได้จัดทำจุดชมวิวสำหรับ นักท่องเที่ยว

ซึ่งเป็นสวนหย่อมตกแต่ง ปลูกไม้ประดับต่างๆ ความสวยงาม ของพันธุ์ไม้ ศาลาชมวิว จุดชมวิวชมการระเบิดของลิกไนต์ และสามารถ มองเห็นการทำงานของ รถขุดตักแร่ รถขนถ่านหิน ลิกไนต์ผ่านสายพาน เข้าสู่เครื่องจักรซึ่งอยู่ห่างออกไปเบื้องล่าง ได้เป็นมุมกว้างในบริเวณเหมือง มีบ้านพักรับรองของ กฟผ. สนามกอล์ฟ และสโมสร

โรงไฟฟ้าแม่เมาะ

การเดินทาง

ไปตามถนนสายลำปาง-เด่นชัย เป็นระยะทาง 10 กิโลเมตร จากนั้นแยกซ้ายเข้าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร สามารถเช่ารถสองแถวซึ่งจอดอยู่บริเวณ ตลาดบริบูรณ์ในตัวเมือง

หรือที่สี่แยกร้านขายยา ไทยโอสด ถนนทิพวรรณ ใช้เวลาเดินทาง ประมาณ 30 นาที